

פרוטוקול מס' 112
מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
יום שלישי, י' בתמוז התשנ"ז (15 ביולי 1997), שעה 10:30

נכחו:

חברי הוועדה: סלאח טריף היו"ר
בנימין אלון
מיכה גולדמן
אברהם יחזקאל
אברהם פורז

מוזמנים:
ד"ר אריק קרסנטי - משרד הבריאות
ד"ר דב קרן - מכון התקנים
ד"ר משה שירב - המכון הגיאולוגי
יהודה חזן - משרד הפנים
חנה זיכל - משרד הפנים
גוסטבו חקין - המשרד לאיכות הסביבה
איילת רוזן - המשרד לאיכות הסביבה
אגון לביא - משרד השיכון
אביטל שטרנברג - משרד המשפטים
עו"ד טל צפרייר - משרד המשפטים
פטר מגנס - משרד העבודה
יוסי ישראל - מנהל מקרקעי ישראל
ג'ורא רובינשטיין - התאחדות הקבלנים
דניאל מורגנשטרן - מרכז השלטון המקומי
אלכס פרבר

היועצת המשפטית: מירי פרנקל-שור

מנהלת הוועדה: יפה שפירא

קצרנית: רויטל יפרח

סדר-היום: הצעת חוק למניעת מפגעי גז ראדון, התשנ"ז-1997
- ח"כ אברהם יחזקאל

הצעת חוק למניעת מפגעי גז ראדון, התשנ"ז-1997 - ח"כ אברהם יחזקאלהיו"ר סלאח טריף:

אני מתכבד לפתוח את הישיבה. אנו דנים היום בהצעת החוק למניעת מפגעי גז ראדון, התשנ"ז-1997. בדיון הקודם התחלנו לדון בעניין המשפטי-חקיקתי. ביקשנו להזמין את נציגי המכון הגיאולוגי ומומחים נוספים על מנת שנוכל להתקדם.

התלבטנו בשאלה איך אפשר למנוע חקיקה שתביא לשינויים בחוקי התכנון והבנייה ושתהיה בה רשות אכיפה לעשות מספר דברים במהלך הבניה כמו למשל אטימת מבנים שנמצאים באיזורים מסוכנים. לפנינו מונחת מפה בה מופיעים האזורים הרגישים שבהם כמות גז הראדון רבה יותר מאשר באזורים אחרים. היינו רוצים לשמוע סקירה בנושא זה.

משה שירב:

המפה הזו הוכנה כבר בשנת 1992-1993 ולהערכתי הופצה בין כל הגורמים הנוגעים לנושא זה.

היו"ר סלאח טריף:

כוחה יפה גם היום?

משה שירב:

כן. יש אולי מעט אינפורמציה נוספת מאז שהמפה הוכנה. המפה הוכנה על ידי המכון הגיאולוגי והמרכז למחקר גרעיני בנחל שורק ומטרתה היתה מיפוי איזורים רגישים בגז ראדון. הגיאולוגיה והכימיה של הסלעים בארץ היא לא סוד והיא ידועה לנו. אם תשאל גיאולוג הוא מיד יוכל להגיד לך פחות או יותר מה הם האזורים הרגישים. אנו בכל זאת עשינו עבודה מסודרת ובדקנו את השטח של כל סוגי המסלע במדינת ישראל. הבדיקה נעשתה על ידי הטמנת מוטות מדידה באחריותם של אנשי המרכז למחקר גרעיני בנחל שורק. הבדיקה נערכה מהגליל ועד אילת בערך בכ-4,000 נקודות מדידה שביסו את כל הסלעים שיש בארץ.

התוצאה מונחת לפנינו כאן. נקטנו בחלוקה לקטגוריות מבחינת הקרינה היוצאת מן הסלע ובחרנו בקטגוריות המקובלות בעולם: מעל 50,000 בקרל למטר מעובב, בין 10,000 ל-50,000 בקרל ופחות מ-10,000 בקרל. כאשר האזורים הרגישים ביותר הם האזורים המסומנים במפה בכחול ואדום. ישובים כמו מודיעין, מעלה אדומים ואחרים נמצאים באזורים כאלה. גם באזור אילת יש סלעים גרניטיים שנמצאים בקטגורית ביניים. הסלעים הגרניטיים ידועים ככאלה שהקרינה בהם מעט גבוהה מהסלעים הרגילים.

בשנים שעברו מאז הכנת המפה, עשינו מספר עבודות נוספות בינהן משהו שעדיין לא פורסם ויש איתי פה מספר עותקים של מפה לא צבעונית שמבוססת על המפה הראשונה ועל נתוני מדידות ראדון שלקחנו מהמשרד לאיכות הסביבה שנעשו במשך השנים 1991-1994. אנו מנסים לראות האם יש קורלציה בין

המדידות שנעשו בקרקע לבין המדידות שנעשו בבתיים באופן גס ביותר. הקורלציה הזו קיימת. כלומר, באיזורים בהם המסלע רגיש, על פי המדידות שהוזמנו על ידי בעלי בתים פרטיים או גופים ציבוריים רואים שישובים הבנויים על מסלע רגיש הרמה הממוצעת של הראדון בהם גבוהה.

היו"ר סלאח טריף:

למה אתה קורא איזור רגיש?

משה שירב:

רגיש זאת אומרת אזור שבו יש סלע שמכיל ריכוזים של אורניום מעל ריכוזי אורניום שנמצאים בסלעים אחרים. האורניום גורם לשפיעה של ראדון. לקחנו שפיעה שפחות או יותר מקובלת באירופה: 10,000 בקרל למטר מעוכב מהסלע. זה לא מה שמודדים בבית אלא מה שמודדים בסלע.

היו"ר סלאח טריף:

10,000 בקרל זה נחשב לרגיש?

משה שירב:

מעל 10,000 בקרל זה רגיש. רובנו מתחת לזה. מה שמסומן בכחול ואדום במפה. בערך כשליש מדינה. יש מתאם סטטיסטי מובהק בין רמת הראדון בבתיים לבין המיקום הגיאוגרפי שלהם על פני האיזורים הרגשיים.

היו"ר סלאח טריף:

כלומר, הגז שבוקע מן האדמה מגיע גם לתוך חדרים ממוזגים?

משה שירב:

הגז מגיע פנימה בדרכים מדרכים שונות.

אבי יחזקאל:

הראדון יכול להגיע גם באמצעות מי תהום לבתיים.

משה שירב:

נכון, אבל הבעיה באיזורים הרגשיים עם מי תהום פחותה.

אם תסתכלו שוב במפה, סימנו בצהוב את בקעת הירדן את בקע ים המלח ואיזור הערבה. זה איזור רגיש גם סיסמית אבל יש בו עליה ברמת הראדון שאיננה קשורה דווקא למסלע הספציפי שנמצא באזור יריחו או באזור עין יהב וכדומה. יש שם תרומה של ראדון שעולה לאורך השבר הסורי-אפריקאי. יש לאורך כביש הערבה ראדון שנובע מהסלעים שנחפיים על ידי גריפות הסחף הגדולות ומכסות את נחל הערבה. לכן אמרנו שגם איזור הבקע מבחינתנו רגיש

לראדון ואפשר בהחלט להכניס אותו לאיזורים הרגישים.

הינ"ר סלאח טריף:

בסלעים לצידי הכביש בערבה יש גז ראדון?

משה שירב:

כאשר נוסעים לאורך כביש הערבה, עוברים את מניפת הסחף של נחל צין. הוואדי סחף איתו סלעים עשירים בפוספט עשיר באורניום שעשיר בראדון. כל האיזור של מניפות הסחף הוא בהחלט בעייתי מבחינת ראדון במידה ורוצים לבנות עליו. לכן אני חושב שגם את איזור הבקע צריכים להכניס כאיזור בעל רגישות גבוהה ביותר.

מירי פרנקל-שור:

רמת הגז היא קבועה? כלומר זה על פי תקן או רמה מסויימת שמקובלת בעולם או שלכל מדינה הרמה שלה?

משה שירב:

כל מדינה פחות או יותר נוהגת לפי הרגשתה לפי מיצוע של המסלע הכללי. שבדיה למשל יושבת על סלע עשיר מאוד באורניום ולכן רמות הראדון שם באוויר החופשי גבוהות יחסית. התקנים מותאמים למציאות. אנו לקחנו את ה-10,000 בקרל כערך סף שמקובל גם במדינות אחרות.

הינ"ר סלאח טריף:

בהשוואה לעולם ישראל ממוקמת באיזור רגיש?

משה שירב:

יחסית כן.

מירי פרנקל-שור:

המפה שמונחת לפנינו היא מפה שתלווה אותנו תמיד או שיכולים להיות בה שינויים בעתיד?

משה שירב:

בבסיסה זאת המפה שתלווה אותנו תמיד.

מירי פרנקל-שור:

כלומר איזור לבן לא יכול להפוך לאיזור כחול ולהיפך.

משה שירב:

בתל-אביב יש בתיים שרמת הראדון בהם גבוהה והיום אני לא יכול לקשר זאת מיידית למסלע שהם יושבים עליהם. זה יכול להיות בגלל איוורור אפסי או משהו מאוד מאוד מקומי שגורם לשפיעת ראדון. ישנה אפשרות שזה מחומרי הבנייה של אותו בית. אנו מתייחסים כרגע רק לאיזורים רגישים אבל דעו לכם שחומרי הבנייה כמו הקרמיקה למשל וחומרים אחרים, יכולים להיות בעייתיים. כך שלגבי התקן צריך לקחת בחשבון גם דברים אחרים ולא דווקא את האיזור שהבית בנוי עליו. צריך לפתוח את התקינה לדברים אחרים מעבר לתשתית.

בעקבות פעילות החקיקה אולי נוסיף למפה הזו את הרצועה שנמצאת למרגלות ההרים כלומר שפלת החוף המזרחית. באותם אזורים שמסומנים במפה בכחול ואדום "קבורים" סלעים בעומק מאוד רדוד מתחת לפני השטח ואני חושב שצריכים להוסיף אותם לאזורים הרגישים.

מירי פרנקל-שור:

אתה חושב שיש לחייב את כל האוכלוסיה בבדיקה או רק את מי שגר באזורים הצבועים במפה בכחול ואדום? כי איזור לבן הוא לא אזור רגיש.

משה שירב:

כלומר לערוך בדיקת סלע לפני הבנייה?

מירי פרנקל-שור:

השאלה אם צריך לערוך בדיקת סלע באיזור לבן?

משה שירב:

הסיכוי שבדיקת סלע באיזור לבן תיתן תוצאה גבוהה יותר הוא קטן מאוד. אם תדרשי בדיקת ראדון של הסלע באיזור שמסומן בלבן, הסיכוי שתקבלי רמה גבוהה של ראדון הוא אפסי. הראדון קיים שם אולי בגלל זבל ששפכו בקרבת מקום או מסיבות אחרות אבל בעיקרון הסיכוי הוא קטן מאוד.

גוסטבן חקינו:

אני נציג המשרד לאיכות הסביבה והייתי רוצה להוסיף לדבריו של דוקטור שירב. מה שמקובל בעולם כאיזור רגיש בראדון מבוסס על שני פרמטרים בסיסיים: אחד מהם הוא מפה גיאולוגית שדוקטור שירב הביא לפנינו והדבר השני הן מדידות בפועל בתוך מבנים. אם אחוז מסויים של בתיים באיזור מסויים הוא מעל לרמה שנקבעה, האיזור מוגדר כאיזור רגיש לראדון.

אריק קרסנטי:

איזור שיש בו סיכוי שיהיה בו ראדון בתוך הבתים ולא נמצא בו ריכוז של גז ראדון מוגדר כאיזור רגיש?

גוסטבו חקיני:

יתכן שלא ואטביר מדוע. אמרתי שיש שני פרמטרים בסיסיים אבל הם לא כולם. אם מבצעים בנייה נכונה שמונעת מהראדון להיכנס לבית אז אפילו שהבית עומד על סלע שופע ראדון ברמה גבוהה לא תמצא קרינה גדולה בבית. ואנו לוקחים בחשבון את הפרמטרים של הבנייה הנכונה.

אגון לביא:

לא אתייחס כרגע לפרטי הבינוי של חוק הראדון. ברצוני לחזור למפה המונחת לפנינו. דנתי ארוכות עם יוזמי העבודה ומתרגמי תוצאותיה והייתי רוצה לומר משהו לגבי המפה, עד כמה היא מפת אמת ועל מה היא מבוססת. בזמנו הושמעה דעה שהמכון הגיאולוגי הוציא מפה ראשונית ביותר, ושצריך לערוך עוד הרבה מאוד בדיקות על מנת לאמת את מה שמופיע במפה הזו.

בשנת 1992 האיזור הצהוב היה פסול לבנייה לגמרי על פי שפיעות הראדון באיזור.

משה שירב:

זה לא נאמר בשום מקום.

אגון לביא:

הדבר הכי חשוב הוא איך הגז משתחרר ומתי. יש עבודות תשתית שמערערות את הסלע ואז משהו קורה. חשוב שהפורום הזה ידע על כך.

אלכס פרבר:

אני חושב שאנחנו יוצאים מנקודת מוצא לא נכונה. מכיוון שמי שלא מצוי בדברים עלול לחשוב שבכל מקום שיש שפיעת ראדון מן הקרקע, או סלעים המכילים מרכיבים ביניהם אורניום שכתוצאה מכך יש שפיעת ראדון, מביא למצב שבו מותר להגדיר את המקום כמקום מסוכן לבנייה או לדבר מן הסוג הזה.

צריך להבין שגם מקומות בהם יש שפיעת ראדון בכמויות גדולות, הם מקומות ראויים לבנייה. יש מקומות רבים כאלה בעולם, ומדינת ישראל אינה המקום היחיד ואינה המקום הבעייתי ביותר בעולם. הבעיה היא כאשר יש הצטברות גז ראדון בתוך מבנים ולא באוויר החופשי. גם אם יש איזורים המסומנים בכמות של מעבר ל-50,000 בקרל באוויר החופשי זה לא אומר שהמקום מסוכן למגורים ולבנייה. כל זמן שהראדון הזה נמצא באוויר החופשי הוא כמעט ואינו מסוכן לאדם ולסביבתו.

לכן, הפיתרונות צריכים לבוא על בסיס הנדסי של המבנה עצמו. גם באותם מבנים צמודי קרקע כגון בתים פרטיים, ניתן היום בקלות יחסית למצוא פתרונות שיתנו אפשרות לבנות שם את המבנים על פי חקיקה משנית שתבוא כנגזרת מאותה חקיקה שהציע חבר הכנסת אברהם יחזקאל. לכן, כל ההסברים מסביב על כמות הראדון לפי מפה זו או אחרת מיותרים. אני חושב

שצריך למקד ולהתרכז בעניין הבנייה במקומות אלה. הבעיה קיימת לא רק במקומות בהם קיימת שפיעת הראדון אלא בעיקר בשימוש באסבסט שיודעים שהוא גורם לשפיעת ראדון והפסיקו להשתמש בו באותם מקומות בהם מצויים וחים בני אדם.

מיכה גולדמן:

ידוע לכם שבצבא ההגנה לישראל עדיין קיימים מבנים כאלה וישנם עוד 130 מבנים שכאלה המשמשים כיתות לימוד בבתי ספר.

דב קרו:

למעשה, אנשה סכום של הדברים שנאמרו עד כה. התוצאה הסופית היא תשקיף של מה שקורה בוועדה, תקינה ואיך מכינים תקן ישראלי. יושבים המומחים, וכל אחד שהתבטא פה הוא מומחה לנושא, ומביעים את דעתם. זהו מכלול שלם של דברים. מי מודד את גז הראדון? באיזה מכשיר הוא נמדד? איך הוא מכוויל?

היו"ר סלאח טריף:

אתם מקבלים את המפה הזו?

דב קרו:

אני לא מתייחס לכך כרגע מאחר ועשה זאת איש מקצוע ואני לא איש מקצוע שיכול להתנגח בו. במכון התקנים יושבים נציגים מכל הסקטורים שהוצגו ויחד מגבשים מסמך שמתייחס מקצועית לכל מה שנאמר. נאמרו פה הרבה מאוד דברים חשובים.

היו"ר סלאח טריף:

אני יוצא מנקודת הנחה שהמפה הזו מקובלת על מכון התקנים כי אחרת אין על מה לדבר.

דב קרו:

לא אמרתי שלא. הבדיקה הזו היא בדיקה סטטיסטית. לקחו 4,000 נקודות על פני כל הארץ ויכול להיווצר מצב שבין שתי נקודות תווצר נקודה שיש בה ריכוז גבוהה מאוד של ראדון.

משה שירב:

אפשר להחיל את התקן על כל הבנייה בארץ.

דב קרו:

נכון מאוד, ומאחר שזה קשור בבנייה עצמה וקשור לזה שאם ימצא במקום כל שהוא גז ראדון ויחליטו שבכל זאת רוצים לבנות שם, יהיה צורך לשים מגבלות מסויימות כמו: איסור לבנות מבנה תת-קרקעי או אם בונים מבנה תת-קרקעי צריך לאוורר אותו במידת טיהור מסויימת. אלה נושאים שמומחים צריכים לשבת ולחשוב עליהם ולגבש הכל יחד. לכן, נראה לי שכל הנושא צריך לעבור למצב של תקן בו ישבו המומחים מכל הסקטורים המתאימים ויקבעו מה שיקבעו. חשוב לקשר את כל הדברים מכל ההיבטים כדי שלא "נפספס" משהו.

היו"ר סלאח טריף:

לכן אנחנו נחוקק ואתם תציעו תקן.

יוסי ישראל:

הייתי רוצה לבקש באמצעות הוועדה, לראות את הנושא בצורה כוללת יותר. אני אישית חבר בשלוש ארבע וועדות בין משרדיות שהקימה הממשלה בשנה האחרונה, והמכנה המשותף שלהן הוא הסרת מגבלות וזירוז הליכי השיווק. כאשר אני מדבר על מגורים, תעשייה, מלונאות, מה שאנו עושים פה בלי לזלזל בפן הבטיחותי, אנו מכריזים על חסם או בדיקה שצריך לבצע. זהו עוד שלב בוועדת התכנון שיעכב אותנו. יש לזה גם משמעויות תקצביות. דוקטור שירב ציין שהוא מציע לערוך בדיקה גם באזורים הצבועים בלבן.

משה שירב:

לא כך אמרתי.

יוסי ישראל:

אתה אמרת שהסבירות שם למצוא גז תהיה נמוכה אך צריך לבצע בדיקה.

אברהם יחזקאל:

מר ישראל, עד היום לא היה כל חוק ושיווק הקרקעות שלכם היה טוב.

איילת רוזן:

רציתי להעיר לגבי העלות והתוספת הבירוקרטית. כיום עיריית ירושלים דורשת בדיקת גז ראדון לפני מתן טופס 4. עיריית ירושלים לקחה יוזמה וחשוב לציין שזה לא הליך יקר.

גורא רובינשטיין:

לדעתי צריך לעשות אנלוגיה במידה מסויימת למה שקורה ברעידות אדמה. הבעיות והסיכונים מרעידות אדמה עד כמה שאני מבין, יותר גבוהות מן הבעיות שנובעות מגז הראדון. ברצוני להסביר כיצד המדינה טיפלה ברעידות האדמה אם יושב הראש יאפשר לי לדבר.

סלאח טריף:

רעידות אדמה הן לא נושא כרגע.

גיורא רובינשטיין:

אבקש מספר דקות. לפני המפה של תקן 413 לרעידות אדמה ויש דמיון רב בין נושא רעידות האדמה למקומות הרגישים. איך טיפלה המדינה בנושא זה? קיים תקן 413 לרעידות אדמה שם נקבעים האיזורים הרגישים. המפה הזו היא של פריצות הקרקע והיא קובעת את האיזורים המסוכנים.

היג'ר סלאח טריף:

תוכל לספק לנו מפה כזו?

גיורא רובינשטיין:

אין בעיה. התקן קובע מה הם האיזורים המסוכנים ללא הכרזות שרים. הוא קובע שעל כל קבלן שבונה באילת לדעת, שרב קומות עולה יותר כי יש באילת בעיה של פריצות קרקע יותר גדולות. כך גם בטבריה. ההכרזות בהן מדובר בהצעת החוק מופיעות במפה הזו. כמו כן מופיע מה שקיים בתקן הישראלי ודרכי הטיפול. איך מטפלים ואיך המתכנן צריך להתייחס לכך.

תכנון וביצוע שנעשה כראוי ובהתאם לתקן - אין איתו כל בעיות. גם ברעידת האדמה האחרונה שהיתה באילת הנושא הזה הוכח. בחוק התכנון והבניה אימצו את התקן הישראלי 413. אם תהיה מפה כזו לגבי ראדון למשל, אפשר יהיה להחליט שבאיזור ערד, שהוא איזור מסוכן, לא תהיה בניה תת קרקעית. חניונים יבנו בקומות. זאת הדרך הנכונה לטיפול בבעיה ההנדסית הזו. אני לא חושב שהשיטה של הכרזות שרים היא הדרך. תארו לעצמכם ששר היה מכריז שאיזור אילת הוא איזור רגיש לרעידות אדמה.

מיכה גולדמן:

היו בעבר תקדימים לדברים האלה. שרים אמרו: אי אפשר לעבור את הגבול. כמה דקות מאוחר יותר חיל האוויר הפיל שני מטוסים.

אגון לביא:

משנת 1992 משרד הבינוי והשכון פתח מספר רב של אתרים חדשים, ואני בהחלט מוטרד מכך. מה שנאמר הוא שבכל אתר מהותי שפותחים, מאחר והדברים בנויים לפי סטטיסטיקה ומבוססים על מדגם יחסית קטן, נעשה סדרה מסודרת של מדידות. אם אתם רוצים לאמץ מפה או תקן, אפשר לצאת מן המפה הנוכחית. כל זאת בתנאי, שלפני תחילת עבודות בניה משמעותיות עושים סדרת בדיקות מסודרת לאתר הספציפי כפי שיקבע.

האמצעים להגנה כנגד חדירת גז הראדון הם אמצעים מאוד פשטניים. לכל מבנה עושים איטום ומעטפת נגד מים ממילא, אלא שיש לעשותו ביתר הקפדה ובכך נפתרה בעיית הראדון. איזורור מרתפים זה אחד מהפתרונות הידועים בכל העולם. איזורור מסד בניין גם הוא אחד מהפתרונות הידועים.

האמצעים לא קשים ולא יקרים ואפשר לעמוד בזה. צריך ללכת בדרך פשוטה של תקינה. ביקשתי בדיון הקודם להזמין את נציג מכון התקנים, שיתן את דעתו לדברים ואני חושב שאפשר לנקוט בדרך פשוטה ביותר.

היו"ר סלאח טריף:

איני רוצה להרחיב את היריעה. זהו דיון מאוד מעניין אך אנו צריכים להתקדם.

אריק קרסנטי:

אני מבקש להסתכל במפה על העיגולים הקטנים. העיגולים הקטנים מסמנים איזורים בהם נמדד בתוך בתים ריכוז של ראדון מעל 200 בקרל. זאת אומרת, אלו איזורים שמבחינתנו מסכנים את האנשים הגרים בתוך המבנים האלה לחלות בסרטן ריאות. האיזורים האלה נמצאים בכל מדינת ישראל ולא רק באיזורים המסומנים בצהוב כחול ואדום.

כל המדידות שיבוצעו לפני הבניה לא יכולות להבטיח לנו שבתום הבניה המבנים יהיו כשרים למגורים. רק מדידה של ריכוז גז הראדון בתום הבניה תהיה מדויקת ותוכל למנוע מהאנשים שיגורו שם שלא יהיו חשופים לסכנה לחלות בסרטן הריאות. מטרתו של החוק היא למנוע סכנה לאוכלוסייה ככל האפשר.

היו"ר סלאח טריף:

אנו עוברים להצעת החוק:

"1. בחוק זה - "איזור רגיש" - איזור שהשר קבע בתקנות כי יש בו רגישות מיוחדת למפגעי גז ראדון";

מירי פרנקל-שור:

הייתי רוצה לתקן את הסעיפים הבאים :

"איזור רגיש" - איזור שהשר קבע בתקנות כי יש בו ריכוז גז ראדון מעל רמת הסף שקבע השר". זו הגדרת המפתח.

"בדיקת גז ראדון" או "בדיקה" - בדיקה ומדידה לגילוי הימצאות גז ראדון בבניין וקביעת ריכוזי הגז הנעשים בהתאם לתקנות".

"השר" - השר לאיכות הסביבה. " מחקתי את ההמשך וזה לאור סעיף 41 לחוק יסוד הממשלה האומר ששר יכול להסמין כל אחד לכך.

אביטל שטרנברג:

יש פה מגבלה משום שכאן היתה לכאורה הכוונה גם להסמין לעניין התקנת תקנות וזה דבר שאי אפשר לעשות לפי סעיף 41 לחוק יסוד הממשלה.

דב קרו:

הייתי רוצה לחזור למשפט קודם. אני לא חושב שהשר קובע בתקנה באיזה מכשיר לבדוק ובאיזו שיטת בדיקה להשתמש ואיך לעשות את הדברים במדויק. בדרך כלל אלה דברים טכניים.

איילת רוזן:

אני יכולה לתת דוגמא: תקנות למניעת מפגעים לגבי מדידות רעש מפורטות בתקנות.

מירי פרנקל-שור:

אני עוברת להגדרת מוסדות:

"מוסד ציבורי" - בנין המשמש למטרת תרבות, דת, מדע, אומנות, רווחה, בריאות, ספורט, כינוך בכלל זה מוסד כינוך מוכר כגן ילדים או למטרה דומה". כאשר מוסד כינוך מוכר אנחנו נשתמש בהגדרה בחוק לימוד חובה.

אניטל שטרנברג:

יש לי בעיה עם ההגדרה הזו. הקונספציה קבועה מלכתחילה בהפעלה של גופים ציבוריים כי ההגדרה שלך כוללת בעצם גם מוסדות כאלה שמופעלים על ידי גופים פרטיים. למשל אולם קולנוע. השאלה אם אנחנו מתכוונים לעשות את זה.

מירי פרנקל-שור:

אני באמת חושבת שאנחנו מתכוונים לחייב בעלי בתי קולנוע לעשות מדידות.

דני מורגנשטרן:

אני שואל מדוע להבחין בין מוסד ציבורי לבית פרטי למשל?

מירי פרנקל-שור:

יש בעיה לחייב איש פרטי. אתה יכול להמליץ אך אתה לא יכול לחייב.

אברהם פורז:

לדעתי הגדרה של מוסד ציבורי צריכה להיות כהגדרתו בסעיף 200 לחוק התכנון והבניה. זו הגדרה רחבה והכל בפנים.

מירי פרנקל-שור:

יש לנו בעיה אם רוצים להכניס את כל המתנ"סים ובתי הספר.

דני מורגנשטרן:

מה דינו של קאנטרי-קלאב שהוא בעצם פרטי אך מתפקד כגוף ציבורי?

מירי פרנקל-שור:

זה נכנס בהגדרה של מוסדות.

בהמלצת משרד העבודה הוספנו את הדבר החשוב ביותר והוא מקום עבודה:

"מקום עבודה שנעשית בו עבודה לצרכי עסק או משלח יד, מקום ציבורי - בנין שהציבור רשאי להיכנס אליו או לחלק ממנו, המיועד לשימוש הציבור או המשמש כך למעשה בתשלום או לא בתשלום לרבות מקלט רב תכליתי וחניונים".

מה זה מקלט רב תכליתי?

אברהם פורז:

מקלט שמשמש בימים כתיקונם כשאינן מלחמה, למטרות אחרות. בכנסת המקלט משמש להוראת מדעי המחשב.

אברהם יחזקאל:

ישנם מקלטים שמשמשים לבתי כנסת, ספריות מועדונים וכולי.

אביטל שטרנברג:

ההגדרה הפשוטה היא לגבי אותו חלק של המבנה שנמצא מתחת לקרקע.

אברהם פורז:

זה מרתף ולא מקלט.

מירי פרנקל-שור:

ההגדרה הבאה לא מושלמת אבל היא הגדרה מנחה:

"צמוד קרקע - בנין אשר כולו או חלקו מתחת לקרקע, צמוד קרקע או הרצפה או אחד מקירותיו צמוד לקרקע באופן אופקי".

משה שירב:

מהנסיון המצטבר אצלינו בעניין הראדון, בכמה איזורים רגישים הראדון הולך מן הקרקע לקומות עליונות דרך צנרת של טלפונים וחשמל. כלומר, אין לזה משמעות. אם רוצים להחיל את זה צריך להרחיב לאיזורים רגישים, על כל בניה באיזור רגיש. הראדון חודר לא רק דרך הריצפה שנוגעת בקרקע אלא הוא חודר במקרים רבים דרך צנרות למינהן.

איילת רוזן:

האם יכול להיות מצב בו יש ריכוזים גבוהים של ראדון בקומות עליונות כאשר לא נמצא ראדון בקומות למטה?

משה שירב:

כן. היה מבנה כזה בכרמיאל. העיר כרמיאל מחולקת לשני סוגי קרקע. בדקו בדיקה בבית ספר בכרמיאל בקומות הקרקע והיו שם רמות סבירות של גז. בחדר השרת בקומה שניה או שלישית היתה רמה אדירה של ראדון ומסתבר שבחדר שלו היתה מרכזיה שהתנקזה אליה צנרת טלפונים וצנרת אחרת שבאה מלמטה ודרכה הגיע הגז לחדר ברמות מעל ומעבר למוכר לנו.

טל צפריר:

העין שלנו מופנית לחקיקה. בחקיקה שאנחנו מחפשים בעיקר בעניינים סביבתיים קיים פיצול בין הרבה מאוד חוקים, סמכויות וגורמים שונים. אנחנו רוצים שהחקיקה תהיה יעילה. כלומר, כדי שהחקיקה תשיג את המטרה שלה היא צריכה להיות מובנת ולהשתלב בתוך חקיקה קיימת. אנחנו לא רואים שום הצדקה ליצור חוק מסגרת נוסף שיצטרך במילא להתמלא בתוכן על ידי הגורמים המקצועיים ושלא יכול לבוא בתוך מסגרת של חקיקה קיימת.

אם בתוך התוספת השניה לתקנות התכנון והבניה הבקשה להיתר תנאיו ואגרות יכולים לקבוע את גובה התקרה של חדר, הם יכולים לקבוע את העובי של משקוף אז אני מניח שאפשר גם לקבוע הוראות לגבי האיוורור של מרתפים ולגבי האיוורור של צנרות שמובילות לקומות עליונות שהראדון עובר דרכן. אני לא חושב שיש הצדקה לבנות חוק כלשהו שגם ישפיע על הפעולה של ועדות תכנון ובניה מבחוץ ולא מתוך המאטריה שהן מכירות. חוק כזה הוא חיצוני ואף אחד לא יכיר אותו. החוק הזה יהיה נמוך יותר אם נפנה ישירות לוועדות התכנון והבניה ונאמר שגם מניעת מפגעי ראדון הוא שיקול שצריכים לזכור כשנותנים היתר בניה.

יהודה חזן:

אני רוצה להצטרף להערה של מר צפריר. אני מציע לערוך תיקון בחוק התכנון והבניה ולהכניס את הנושא.

מירי פרנקל-שור:

זה הדבר הקל ביותר שיש בחוק הזה כאשר מדובר בבניינים שעדיין לא קיימים. הבעיה היא מה קורה עם בניינים קיימים.

יהודה חזן:

לגבי הבניינים הקיימים ניתן להעזר גם במערכות קיימות: חוק רישוי עסקים. לגבי בתי עסק יש את חוק הפיקוח על מוסדות חינוך שגם מחייב אותנו. יש בהם מערכת ענישה יש צווי סגירת עסק ויש מערכת אכיפה.

מיכה גולדמן:

השאלה איך אתה מתמודד עם בניינים מסחריים או מבנים תעשייתיים.

יהודה חזן:

הם חייבים רישוי עסקים.

ג'ורא רובינשטיין:

חוק התכנון והבניה לא חל רק על בניינים חדשים הוא גם חל על בניינים קיימים. למשל, היתר בניה הוא לא רק לבניה הוא גם לשימוש ולפיכך, אפשר בהחלט להשתמש בחוק התכנון והבניה בליווי תקן שיהיה מעשי ויגיד מה צריך לעשות באיזור המסויים.

אברהם יחזקאל:

הלוואי שהייתם מוצאים את כל החוקים שמופיעים לגבי בניינים חדשים. אני יכול להראות לך כמה אנשים מקבלים טופס 4 בלי אכיפה. על מה אתה מדבר?

מירי פרנקל-שור:

אני מסכימה עם משרד הפנים שבאמת היה כדאי לשלב זאת בחקיקה. חוק רישוי עסקים וחוק לימוד חובה מכסה חלק מהדברים אבל הוא לא מכסה את הכל. השאלה היא איך מתמודדים עם זה.

יהודה חזן:

המבנים המסויימים שנפלו בין הכסאות צריכים הוראה מיוחדת, אבל לא כל המערכת.

מירי פרנקל-שור:

מקום עסק הוא לעולם יהיה מקום עבודה ומקום תרבות וספורט גם הוא מקום עבודה. השאלה איך אתה מתמודדים עם זה? תציעו הצעה ותחשבו איך מתמודדים עם אכיפה והקלת האחריות?

יהודה חזן:

על השר להתקין תקנות ולקבוע שבעלי עסקים באיזורים מסויימים חייבים לעבור בדיקות ראדון.

אברהם פורז:

יכול להיות שהיינו צריכים לעשות חקיקה שתיתן לשר לאיכות הסביבה סמכות בכל מקרה, לאו דווקא עם היתר. יש לתת לשר לאיכות הסביבה לקבוע כל הוראה כולל צווים אישיים גם לגבי מבנים קיימים. אם הוא גילה או

בדיקותיו גילו שיש פעולות שצריך לעשות הוא יתן הוראה וצריך לבצע. לא צריך להיכנס לפרטי פרטים. נאמר שבכל מקרה שיתגלה משהו ינתן צו לטיפול.

הי"ר סלאח טריף:

האם אין לשר את הסמכות הזו?

אברהם פורז:

אני לא חושב שיש לו סמכות להורות למישהו לבצע בדיקה בבית פרטי. נניח לרגע שבבניה צמודת קרקע יש בעיה.

מירי פרנקל-שור:

אני לא רואה את ההגיון לתת סמכות לשר לגבי בתים פרטיים אלא למקומות ציבוריים.

אברהם פורז:

אם יש סכנה והאיש יחלה בסרטן ריאות והקופה הציבורית תצטרך לממן לו תשלום וטיפול בבית חולים, יש סיבה ציבורית מדוע למנוע ממנו להרוג את עצמו.

טל צפריד:

בעניין הכלים הקיימים כיום במשרד לאיכות הסביבה קיים חוק למניעת מפגעים. אני חושב שבקלות ניתן להכריז על תקן לראדון בתקנות שמדברות על איכות האוויר שאנחנו נושמים. הכלים קיימים ואין שום סיבה ליצור חקיקה נוספת. רשויות מקומיות מוסמכות כבר כיום או חייבות לפעול למניעת מפגעי בריאות. אני חושב שניתן להסכים לכך.

הי"ר סלאח טריף:

יש הנחיות כלליות שלא מכסות שום דבר.

אברהם פורז:

הייתי אומר שהשר רשאי להוציא צו שקובע למישהו מה לעשות. אם האדם לא עושה מותר לשר לעשות זאת על חשבונו ולחייב את האדם. בתיאוריה הכל עובד. השאלה מה קורה בפועל. שאלת גז הראדון נדונה כבר כמה שנים מאז שהתגלתה אך מעט מאוד נעשה בנושא.

מירי פרנקל-שור:

לקחנו את הדברים מחוק איכות הסביבה תיקוני חקיקה. אותו מנגנון שקיים שם יחייב גם פה.

אגרה פורז:

אם אנחנו מסכימים כל העקרון וקובעים את הפרמטרים, אפשר לבקש מהיועצת המשפטית של הוועדה לנסח משהו בהתאם לזה. נבוא לישיבה נוספת. לגבי הניסוחים המדויקים לא צריכים לכנס את כל הפורום הזה.

אגרה יחזקאל:

העיקרון שיקבע בחקיקת סמכויות בידי השר לאיכות הסביבה?

אגרה פורז:

לדעתי צריך לתת לשר לאיכות הסביבה את כל הכלים לטפל בבעיה. אם הוא רוצה להתקין תקנות מראש ולקבוע שלבניינים מסויימים יהיה מנגנון כזה מראש - זכותו. אם הוא רוצה בדיעבד לומר למישהו שהוא חייב לעשות פעולות כאלה ואחרות - זכותו.

אגרה יחזקאל:

אני לא משפטן והשאלה שלי היא אם הצעת חוק כזו כפי שחבר הכנסת פורז מציע תמנע בעתיד מהשר להיות או פרטיבי בתחומים שהם לא לו. כל העניין של בינוי, מוסדות ציבור ומשרד החינוך, האם השר יוכל לכפות באמצעות התקנות שלו דברים הקשורים בנושא?

אגרה פורז:

כן. האמת היא שהמשרד לאיכות הסביבה הוא לכאורה משרד מיותר. למה? כי כל אחד בתחמו היה צריך לדאוג לאיכות הסביבה. למה הקימו בכל זאת משרד לאיכות סביבה? כי הבינו שבכל הנושאים האחרים יש בעיות. לכן מקובל עלי לתת לשר לאיכות הסביבה את הסמכויות כולל תקינה. הוא כמובן יתייעץ עם שר הבריאות ועם הגורמים המתאימים.

אגרה יחזקאל:

אני שואל שוב את היועצת המשפטית של הוועדה כמשפטנית, האם אותן תקנות שתהיינה בידי השר לאיכות הסביבה תוכלנה להתמש והשר יוכל לכפות דברים הקשורים בשיכון ובינוי ומוסדות ציבור?

אגרה פורז:

מאחר והוא הגורם המוסמך והמקצועי, תן לו סמכות להחליט.

אגון לביא:

אמנם הסמכות בידי איכות הסביבה אך הכלים בידי משרד הפנים. אני מדבר על היתר בניה וטופס 4. מי שיש לו כלים לעשות משהו זה משרד הפנים.

היו"ר סלאח טריף:

אם המשרד לאיכות הסביבה מתנגד להקמת איזור תעשייה במקום מסויים הכל נעצר.

אגון לביא:

אין ויכוח על כך אני רק מעיר שהכלים הם ברשות משרד הפנים.

כמו כן, אני חושב שיש לצאת מפה עם החלטה שיש לקדם את התקינה, אחרת כל אחד ימציא לעצמו תקנים לעצמו.

היו"ר סלאח טריף:

שמענו דעת מומחים והחכמנו. אנחנו נלך על פי ההצעה שהציע חבר הכנסת פורז שנראית כמעט לכולנו. אני מבקש מהיועצת המשפטית הגברת פרנקל-שור להכין לנו את ההצעה באופן מסודר לשבוע הבא. אני מבקש לאשר את הדברים.

אניטל שטרנברג:

איפה למשרד איכות הסביבה יש בעיה ואין לו סמכויות כיום מבחינת החקיקה הקיימת?

אנרהס פורז:

המשרד לאיכות הסביבה יכול להגיד לאדם פרטי: יש לך גז ראדון במרתף ועליך להוציא אותו? לפי איזה חוק?

איילת רוזן:

ניתן להוציא צו אישי לאדם אך זה נראה לי אבסורד. זו הסיבה שלדעתי צריך את החוק הזה.

היו"ר סלאח טריף:

זה חוק שבא לתת הדגש לשר שצריך לטפל בזה. מה זה רע?

אניטל שטרנברג:

כמו שאנו לא עושים כפל חקיקה כך המשרד לאיכות הסביבה צריך להגיד בדיוק באיזו "נישה" אין לו סמכויות ויש לו צורך בהן.

היו"ר סלאח טריף:

אני מקבל את דבריך ולכן היועצת המשפטית של הוועדה תעמוד בקשר עם השר לאיכות הסביבה כדי שההצעה שתתוקן ברוח הדברים שאמרת תביא פיתרון. אין היום סמכויות. לא נעשה חוק על חוק.

אני מודה לכולם. הישיבה נעולה.

(הישיבה ננעלה בשעה 11:40)